

**Commissie
Integraal
Waterbeheer**

Waterkansenkaarten

Inhoud en positie in de planvorming

juni 2001

Ten geleide

Voor u ligt het rapport Waterkansenkaarten. Het is een verkenning van inhoudelijke aspecten in relatie tot de positie van deze kaarten in ruimtelijke planvorming.

Waterkansenkaarten worden met name door de waterschappen ontwikkeld, vaak in goede samenwerking met de provincie (als verantwoordelijke voor het grondwaterbeheer).

De waterschappen beogen daarmee in een vroeg stadium een waterhuishoudkundige inbreng te leveren in het proces dat leidt tot ruimtelijke keuzes voor alle mogelijke functies.

In veel gevallen betreft het streekplannen en (intergemeentelijke) structuurplannen.

Tot nu toe is er door de waterschappen een verscheidenheid aan waterkansenkaarten geproduceerd, veelal maatwerk gelet op de specifieke gebiedseigenschappen en de aard van het betreffende ruimtelijke plan. Ondanks de verscheidenheid is er toch een grote mate van overeenkomst tussen de diverse waterkansenkaarten. Juist deze overeenkomst geeft een goed beeld van de rol die de kaarten kunnen spelen en de positie van de waterkansenkaart in neemt in de ruimtelijke ordening.

In de aanbevelingen van dit rapport komt duidelijk naar voren dat waterkansenkaarten optimaal kunnen functioneren in de beleidscyclus als zij worden ingebracht in de eerste fasen van ruimtelijke planvorming, bij voorkeur bij de inventarisatie van relevante gegevens en in de afweging van ruimtelijke keuzemogelijkheden.

Met het oog op de duurzame ontwikkeling van watersystemen is een streefbeeld voor de waterhuishoudkundige situatie op de lange termijn een belangrijk onderdeel van waterkansenkaarten. In het proces van afstemming tussen de waterhuishoudkundige belangen en de ruimtelijke inrichting kan dan expliciet worden nagegaan of en in welke mate ruimtelijke ontwikkelingen kansen bieden aan de realisering van het streefbeeld voor de waterhuishouding.

In de praktijk blijkt reeds dat waterkansenkaarten een werkzaam en communicatie bevorderend middel zijn voor een gerichte afstemming tussen de waterhuishoudkundige belangen en de ruimtelijke ordening op verschillende schaalniveaus.

Naar ik verwacht biedt dit rapport een verheldering van de rol van waterkansenkaarten in deze noodzakelijke afstemming.

Z.K.H. de Prins van Oranje
Voorzitter van de Commissie Integraal Waterbeheer

Inhoudsopgave

	Samenvatting en aanbevelingen	7
	Summary and recommendations	9
1	Inleiding	11
2	Stand van zaken	13
3	Positionering waterkansenkaart	15
4	Inhoud waterkansenkaarten	17
5	Communicatie	21
	Literatuur	23

Samenvatting en aanbevelingen

Doel van deze notitie

Door de grote verscheidenheid aan waterkansenkaarten en de verschillende relaties die worden gelegd met onder andere de Watervisies en de Watertoets ontstaat er onduidelijkheid over de inhoud en positie van waterkansenkaarten. Deze notitie heeft als doel de waterkansenkaart, als één van de nieuwe instrumenten voor het waterbeheer, te positioneren en te versterken.

Stand van zaken

Momenteel worden door de waterschappen, vaak in samenwerking met de provincies (in hun rol als grondwaterbeheerder), volop waterkansenkaarten ontwikkeld. Waterbeheerders willen de waterkansenkaart gebruiken om invloed uit te oefenen op keuzes die in de ruimtelijke ordening worden gemaakt. Dat willen zij doen door de waterkansenkaart in een vroeg stadium in te brengen in de voorbereiding van ruimtelijke plannen. Daarbij gaat het vooral om streekplannen en (intergemeentelijke) structuurplannen.

Er is een grote verscheidenheid aan waterkansenkaarten. Sommige waterkansenkaarten gaan uit van een streefbeeld voor de toekomstige waterhuishoudkundige situatie en andere gaan uit van de huidige waterhuishoudkundige situatie. Daarnaast zijn er grote verschillen in de manier waarop in waterkansenkaarten met (geplande en/of in gang zijnde) ruimtelijke ontwikkelingen wordt omgegaan.

Omschrijving waterkansenkaart

Ter wille van de eenduidigheid wordt voorgesteld de volgende definitie van de waterkansenkaart te gebruiken:

Waterkansenkaarten geven voor beheersgebieden van waterbeheerders (of delen daarvan) de visie van de waterbeheerder weer op mogelijkheden en onmogelijkheden van ruimtelijke functies afzonderlijk of in onderlinge samenhang, op grond van een streefbeeld voor de toekomstige, duurzame waterhuishoudkundige situatie.

De waterkansenkaarten zijn daarmee een hulpmiddel om de afstemming tussen waterhuishouding en ruimtelijke ordening te verbeteren.

Positie in de beleidscyclus

Waterkansenkaarten worden in een vroeg stadium ingebracht in de beleidsvoorbereiding van ruimtelijke plannen. In de beleidscyclus kan de waterkansenkaart geplaatst worden voor de provinciale omgevingsplannen en bestemmingsplannen en dus ook voor de vaststelling van het Gewenst Grond- en Oppervlaktewaterregime (GGOR) en het uitvoeringsgerichte instrumentarium. Waterkansenkaarten zijn vooral een middel van de waterbeheerders om met ruimtelijke ordenaars in gesprek te komen en zo water mee te laten sturen in de ruimtelijke planvorming.

Aanbevelingen

Ter wille van de eenduidigheid over de positie van de waterkansenkaart verdient het aanbeveling:

- de waterkansenkaart op te vatten als een sectorale inbreng vanuit integraal waterbeheer, waterschappen stellen de waterkansenkaarten op;

-
- de waterkansenkaart te positioneren in de beleidsvoorbereiding en de waterkansenkaart in een vroeg stadium bij de ruimtelijke planvorming in te brengen;
 - het streefbeeld (zie aanbeveling 4) te laten vaststellen door het waterschapsbestuur.

Ter wille van eenduidigheid over de inhoud van de waterkansenkaart en realisatie van de doelstelling 'een op duurzaamheid van watersystemen gericht integraal waterbeheer' verdient het aanbeveling:

- in de waterkansenkaart een streefbeeld op te nemen met de toekomstige waterhuishoudkundige situatie voor de lange termijn; hierbij dient aandacht te worden besteed aan regionale normering (waterberging e.d.), zoals aan de orde in de Startovereenkomst Waterbeleid 21e eeuw. De (regionale) wateropgaven die in waterkansenkaarten worden geformuleerd zijn een essentiële input voor de stroomgebiedsvisies (Startovereenkomst WB21).
- de in de waterkansenkaart op te nemen functiegeschiktheidskaarten te baseren op het hiervoor genoemde streefbeeld, dus niet op de bestaande waterhuishoudkundige situatie, en op een door CIW werkgroep II nader te bepalen lijst van criteria;
- in de waterkansenkaart een duidelijke relatie te leggen met de geplande of in ontwikkeling zijnde ruimtelijke ontwikkeling en aan te geven welke hiervan kansen bieden om het streefbeeld naderbij te brengen en welke hiervan herbezinning vragen.

Ter wille van een goede doorwerking van de waterkansenkaart verdient het aanbeveling:

- tijdens het opstellen van de waterkansenkaart in een vroeg stadium met ruimtelijke ordenaars en maatschappelijke belanghebbenden te communiceren over de uitgangspunten die aan de kaart ten grondslag liggen.

Summary and recommendations

Purpose of this report

There is currently some confusion in the Netherlands about the content and position of water opportunities maps, given their present diversity and the variety of ways in which they relate, for example, to the Water Visions and to the assessment of the impact of planning decisions on water systems. The purpose of this report is therefore to clarify and strengthen the position of water opportunities maps as a new instrument of water management in the Netherlands.

Current state of affairs

The district water boards are currently hard at work developing water opportunities maps, frequently in cooperation with the provinces (in their role as groundwater management authorities). Water management authorities hope to use the water opportunities maps to influence policy decisions in the physical planning sphere. They intend to do this by using the maps as input at an early stage in the preparation of physical plans (in particular regional plans and municipal or intermunicipal structure plans). Water opportunities maps vary widely. Some are based on a target scenario for the future water management situation and others on the current water management situation. There are also major differences in the way in which they deal with planned and/or current physical planning developments.

Definition of a water opportunities maps

To clarify the situation, the report proposes the following definition:

A water opportunities map covers all or part of the area managed by a water management authority and expresses the views of that authority on the potential (or lack of potential) for specific land use functions, considered either in isolation or together, based on a target scenario for a sustainable future water management situation.

Water opportunities maps are therefore a means of improving coordination between the water management and physical planning processes.

Position in the policy cycle

Water opportunities maps are to be used at an early stage of physical plan preparation. Their place in the planning process precedes that of provincial environment plans and land use zoning plans and therefore also the establishment of the target ground and surface water regime (GGOR) and the preparation of tools for plan implementation. Water opportunities maps are primarily a means by which water management authorities can initiate discussions with physical planning authorities and thereby ensure that water is taken into account as a basic factor in physical planning.

Recommendations

To clarify the position of water opportunities maps, the report recommends that:

- water opportunities maps should be regarded as sectoral contributions from the integrated water management world, to be drafted by district water boards;

-
- water opportunities maps should be regarded as policy preparation tools and should be applied at an early stage in the physical planning process;
 - the target scenario (see recommendation 4) should be established by the executive of the water board concerned.

To clarify the content of water opportunities maps and help achieve integrated water management focused on the sustainability of water systems, the report recommends that:

- each water opportunities map should include a target scenario for the long-term future water management situation; this should include details of regional standards (water storage etc.), as discussed in the recent initial agreement between central government, the provinces and the water boards on water policy in the 21st century. Under this agreement, the regional and other specifications formulated in water opportunities maps are to constitute a vital input into river basin visions;
- the function suitability maps to be included in the water opportunities maps should be based on the aforementioned target scenario (not on the current water management situation) and on a list of criteria to be drawn up by CIW working party II;
- water opportunities maps should relate clearly to planned or current land use developments and should indicate which of these offer opportunities for progress towards achieving the target scenario and which of them require reconsideration.

To ensure the effectiveness of water opportunities maps as tools within the physical planning process, the report recommends that:

- those drafting water opportunities maps should communicate with physical planning authorities at an early stage concerning the underlying assumptions of the plan.

1 Inleiding

De commissie Tielrooij pleit in haar advies 'Waterbeleid voor de 21e eeuw' voor een andere aanpak van het waterbeleid. Water moet mee gaan sturen bij de ruimtelijke inrichting en in beleidsnota's en plannen moeten concrete taakstellingen voor ruimte voor water komen te staan (Commissie Waterbeheer 21e eeuw, 2000).

De commissie Leemhuis spitst zich toe op de relatie tussen ruimtelijke ordening en water (op provinciaal niveau) en constateert een gebrekkige afstemming tussen water en ruimtelijke ordening in de huidige provinciale plannen. Het gebrek aan afstemming heeft in het verleden regelmatig geleid tot een, vanuit water, onlogische situering van ruimtelijke gebruiksfuncties ten opzichte van elkaar. Om de toekomstige waterhuishoudkundige opgaven (klimaatverandering, zeespiegelstijging, bodemdaling, verzilting, waterkwaliteit, verdroging) aan te kunnen moet deze afstemming verbeterd worden (IPO, 2000). De waterkansenkaart is een nieuw hulpmiddel, dat momenteel in ontwikkeling is, om de afstemming tussen water en ruimtelijke ordening te verbeteren.

Waterkansenkaarten geven voor beheersgebieden van waterbeheerders (of delen daarvan) de visie van de waterbeheerder weer op mogelijkheden en onmogelijkheden van ruimtelijke functies afzonderlijk of in onderlinge samenhang, op grond van een streefbeeld voor de toekomstige, duurzame waterhuishoudkundige situatie.

In de Startovereenkomst WB21 wordt de waterkansenkaart in één adem genoemd met de Watervisie. In de Startovereenkomst is vastgesteld dat provincies, waterschappen en gemeenten, uiterlijk begin 2002, een Watervisie opstellen waarin is aangegeven hoe zij het regionale watersysteem op orde willen brengen.

In de praktijk zijn waterschappen, vaak in samenwerking met provincies (in hun rol als grondwaterbeheerder), al volop bezig met het opstellen van waterkansenkaarten. De waterkansenkaarten zijn bottom up ontstaan als instrument van de regionale waterbeheerder om invloed uit te oefenen op verschillende ruimtelijke plannen in hun beheersgebied.

Er bestaat echter een grote verscheidenheid aan waterkansenkaarten en doordat er verschillende relaties worden gelegd met onder andere de Watervisies en de Watertoets ontstaat er onduidelijkheid over de inhoud en positie van waterkansenkaarten. In deze notitie wordt ter wille van de eenduidigheid een voorstel gedaan om de inhoud en positie van waterkansenkaarten te verhelderen en daarmee het instrument te versterken.

2 Stand van zaken

Sterkere positie van water in de R.O.

Waterbeheerders willen de waterkansenkaart gebruiken om invloed uit te oefenen op keuzes die in de ruimtelijke ordening worden gemaakt. Dat willen zij doen door de waterkansenkaart in een vroeg stadium in te brengen in de voorbereiding van ruimtelijke plannen. Daarbij gaat het vooral om streekplannen en bestemmingsplannen.

Waterkansenkaarten volop in ontwikkeling

In 1998 is de eerste waterkansenkaart ontwikkeld door Waterschap Rijn en IJssel en de Provincie Gelderland. In oktober 2000 waren er zeven waterkansenkaarten gereed, 25 in ontwikkeling en twaalf in de fase van ideevorming. Samen bedekken deze initiatieven heel Nederland. In 2001 zal een groot deel van de waterkansenkaarten die destijds in ontwikkeling waren, gereed zijn.

Waterkansenkaarten voor regionale en bovenregionale schaal

De omvang van de gebieden waarvoor waterkansenkaarten worden gemaakt, varieert van kleine regio's tot hele provincies. De meeste waterkansenkaarten worden opgesteld voor de beheersgebieden van één of meerdere waterschappen.

Waterschappen altijd betrokken bij het opstellen

In elk geval zijn bij het opstellen van een waterkansenkaart één of meer waterschappen betrokken. Daarnaast is in meer dan de helft van de initiatieven de provincie één van de opstellers.

Ruimtelijke ordenaars niet of in beperkte mate betrokken

Indien ruimtelijke ordenaars betrokken worden, is die betrokkenheid vaak beperkt tot een klankbordgroep. Omdat het opstellen van een waterkansenkaart voor waterbeheerders nieuw is, vinden ze het betrekken van ruimtelijke ordenaars vaak te complex. Waterbeheerders vinden het aan de ene kant goed als ruimtelijke ordenaars betrokken worden bij het opstellen van de waterkansenkaart, onder andere vanwege de doorwerking naar de ruimtelijke ordening, maar aan de andere kant willen ze dat de waterkansenkaart een sectoraal product blijft.

Bonte verscheidenheid aan waterkansenkaarten

Waterkansenkaarten, waterstructuurvisies, waterbergingskansenkaarten en functiegeschiktheidskaarten. Het zijn enkele van de termen die voor waterkansenkaarten of voor elementen van waterkansenkaarten worden gebruikt. Verschillende namen voor hetzelfde type kaart of dezelfde naam voor verschillende kaartbeelden. Er is wel een aantal kaartbeelden te onderscheiden die in verschillende combinaties voorkomen in waterkansenkaarten.

Daarnaast is er een aantal andere verschillen:

- (a) De toelichtingen bij de kaartbeelden gaan soms in op de gebruikte criteria, wegingsfactoren en rekenkundige bewerkingen. Bij andere waterkansenkaarten wordt in de toelichting in grote lijnen de gewenste waterhuishoudkundige en ruimtelijke situatie beschreven.

-
- (b) Bij een deel van de waterkansenkaarten wordt bij het aangeven van geschikte locaties uitgegaan van de huidige waterhuishoudkundige situatie, terwijl bij een ander deel uitgegaan wordt van de gewenste, toekomstige, waterhuishoudkundige situatie.
- (c) Tot slot verschillen waterkansenkaarten in de manier waarop met (geplande en/of reeds ingezette) ruimtelijke ontwikkelingen wordt omgegaan. Soms wordt daar totaal geen aandacht aan besteed en soms worden ruimtelijke ontwikkelingen en plannen als kansen gezien om het streefbeeld dichterbij te brengen.

Waterkansenkaarten kunnen ten aanzien van al deze aspecten verschillen. De diversiteit in manieren waarop de waterkansenkaart ingevuld wordt, is derhalve groot.

Typen waterkansenkaarten

Waterkansenkaarten bevatten één of meer kaartbeelden. Er komen in de praktijk vijf kenmerkende combinaties van kaartbeelden voor:

1. één functiegeschiktheidskaart voor stedelijke bebouwing;
2. één waterbergingskansenkaart;
3. verschillende functiegeschiktheidskaarten, waaronder voor water(berging), maar ook voor andere ruimtelijke functies (landbouw, natuur, stedelijke bebouwing)
4. naast functiegeschiktheidskaarten ook een streefbeeld voor water en eventueel een integratie van deze kaarttypen;
5. waterstructuurvisies (zonder functiegeschiktheidskaarten).

Type vier en vijf bevatten streefbeelden, ideaalbeelden voor de toekomstige waterhuishoudkundige situatie, waarbij het watersysteem integraal wordt beschouwd. Deze typen zijn toekomstgericht en visionair.

De andere typen gaan bij het bepalen van de geschiktheid voor ruimtelijke functies of waterberging vaak uit van de huidige waterhuishoudkundige situatie.

3 Positionering waterkansenkaart

Ten aanzien van de positionering zijn zowel de plaats ten opzichte van het watersysteem en het ruimtelijk systeem als de plaats in de beleids-cyclus van belang. Vanuit deze twee invalshoeken wordt de gewenste positie van de waterkansenkaart beschreven.

Positie ten opzichte van het water-systeem en het ruimtelijk systeem

	Watersysteem	Ruimtelijk systeem
Huidige situatie en nabije toekomst (5 tot 10 jaar)	1. Huidig watersysteem en knelpunten	2. Huidig ruimtelijk systeem
Toekomstige situatie (lange termijn)	3. Visie watersysteem (gewenst watersysteem)	4. Toekomstig ruimtelijk systeem

Wkk = waterkansenkaarten

Het is wenselijk waterkansenkaarten vooral op te zetten als sectorale producten. Hiermee wordt vertroebeling met andere belangen voorkomen. Vanuit de ruimtelijke ordening is behoefte aan een dergelijke benadering. Wel kunnen daarbij randvoorwaarden vanuit de huidige ruimtelijke situatie worden meegenomen. De huidige bebouwing kan bijvoorbeeld als randvoorwaarde worden opgenomen. Deze ruimtelijke randvoorwaarden moeten dan wel goed gemotiveerd worden. Ook moeten kansen voor het waterbeheer die de toekomstige ruimtelijke ordening biedt (bepaalde ruimtelijke plannen bijvoorbeeld), worden meegenomen in het uitvoeringsprogramma.

De sectorale waterkansenkaart stuurt de huidige en toekomstige ruimtelijke situatie, overeenkomstig het gedachtegoed van de lagenbenadering, en is van invloed op het beheer van het watersysteem.

Positie in de beleidscyclus

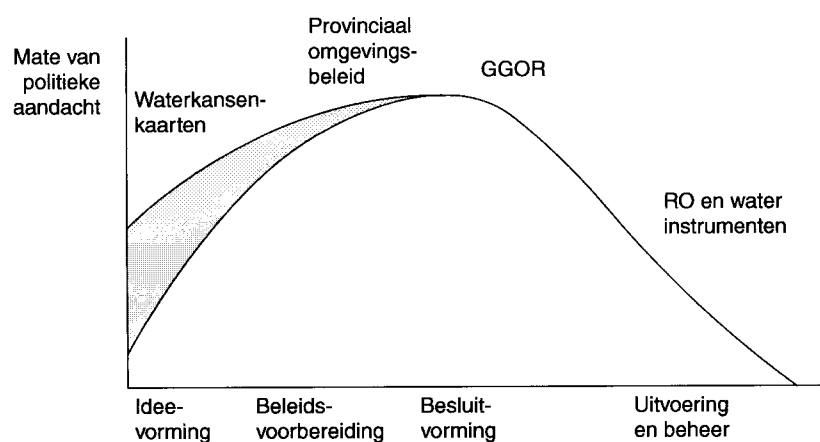
De waterkansenkaart wordt in een vroeg stadium ingebracht in de beleidsvoorbereiding van allerlei ruimtelijke plannen. In de beleidscyclus kan de waterkansenkaart geplaatst worden vóór de provinciale omgevingsplannen (waaronder het streekplan) en bestemmingsplannen en dus ook vóór de vaststelling van het Gewenst Grond en Oppervlaktewaterregime (GGOR) en het uitvoeringsgerichte instrumentarium. De waterkansenkaart is een middel van de waterbeheerders om met ruimtelijke

ordenaars in gesprek te komen en zo water mee te laten sturen in de ruimtelijke planvorming. De afweging voorafgaand aan streekplannen, gemeentelijke structuur- en bestemmingsplannen dient mede plaats te vinden op basis van een goed inzicht in de consequenties van deze afwegingen voor het watersysteem. De waterkansenkaart verschaft dat inzicht. De waterkansenkaart is een inbreng voor het provinciale omgevingsbeleid.

De waterkansenkaart is niet bedoeld om ruimtelijke plannen achteraf te toetsen, maar om ervoor te zorgen dat water al in de beleidsvoorbereiding als mede sturend wordt beschouwd

Vanwege de bijzondere verantwoordelijkheid van waterschappen voor het watersysteem wordt het streefbeeld ten aanzien van water voor de lange termijn (één van de onderdelen van de waterkansenkaart dat hierna wordt besproken) vastgesteld door het waterschapsbestuur. Van dit streefbeeld worden maatregelen afgeleid die worden opgenomen in het waterbeheersplan.

.....
Positie in de beleidscyclus

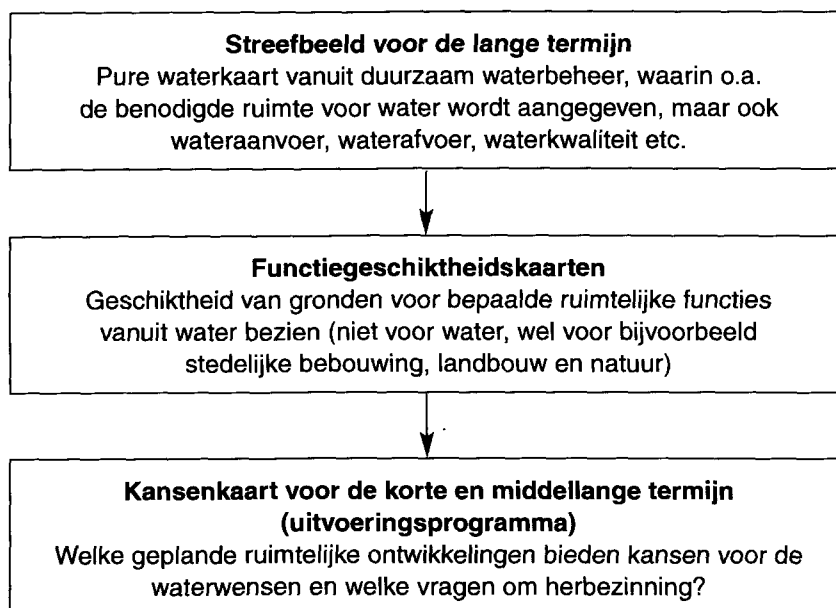

4 Inhoud waterkansenkaarten

In 'de stand van zaken' is geconstateerd dat er verschillende typen waterkansenkaarten zijn. Sommige waterkansenkaarten gaan uit van een streefbeeld en andere gaan uit van de huidige waterhuishoudkundige situatie. Een toekomstgerichte, visionaire kaart past beter bij de veranderende rolopvatting van de waterbeheerder die onder andere in WB21 wordt bepleit. Daarom zou aan alle waterkansenkaarten een streefbeeld voor de lange termijn ten grondslag moeten liggen. De functiegeschiktheidskaarten geven de consequenties van het streefbeeld voor relevante ruimtelijke functies weer.

Daarnaast zijn er momenteel grote verschillen in de manier waarop met (geplande) ruimtelijke ontwikkelingen wordt omgegaan in waterkansenkaarten. In sommige waterkansenkaarten wordt in het geheel niet ingegaan op ruimtelijke ontwikkelingen die kansen bieden voor water. In navolging van het advies van de commissie Leemhuis zouden waterkansenkaarten hier wél op in moeten gaan. In elke kaart zou moeten worden aangegeven welke (geplande) ruimtelijke ontwikkelingen het streefbeeld dichter bij of verder weg kunnen brengen.

De volgende werkwijze wordt voorgestaan:

Streefbeeld voor de lange termijn

Een streefbeeld is een ideaalbeeld voor de toekomstige waterhuishoudkundige situatie. Het verdient aanbeveling een sectorale en visionaire insteek te kiezen. Het streefbeeld wordt opgesteld voor de lange termijn, het jaar 2030, met voor sommige vraagstukken een verdere doorkijk (100 jaar).

Aspecten als waterberging, wateraanvoer, waterafvoer en waterkwaliteit komen hierin aan bod. De inhoud van het streefbeeld is breder dan alleen waterberging. Wat betreft toekomstige ontwikkelingen als bodemdaling, zeespiegelstijging en klimaatverandering moet het midden-scenario als uitgangspunt worden gehanteerd. Dit in navolging van de Startovereenkomst WB21.

Funcatiegeschiktheidskaarten

Een functiegeschiktheidskaart geeft op basis van het streefbeeld en op basis van criteria de geschiktheid van gronden voor een bepaalde ruimtelijke functie weer. Criteria voor stedelijke bebouwing zijn bijvoorbeeld een bepaalde grondsoort of een minimale ontwateringsdiepte. Momenteel is de verscheidenheid in criteria en de onderbouwing daarvan groot. Ten behoeve van de vergelijkbaarheid van waterkansenkaarten dient gewerkt te worden aan een grondslag voor criteria van functiegeschiktheidskaarten. Hierbij stellen we voor dat CIW werkgroep II een algemeen geaccepteerde, objectieve en bruikbare criterialijst opstelt, op basis waarvan vanuit het streefbeeld functiegeschiktheidskaarten per ruimtelijke functie kunnen worden gemaakt.

Bij de functiegeschiktheidskaarten moeten ook inrichtingsmaatregelen worden betrokken. Immers, door de juiste inrichtingsmaatregelen te treffen kunnen in bepaalde gevallen functies redelijk goed gerealiseerd worden op locaties, die op basis van de functiegeschiktheidskaart in eerste instantie niet geschikt zijn. Hierbij valt bij stedelijke bebouwing te denken aan het eisen van een bepaald percentage open water of kruipruimteloos bouwen. Ook kunnen er eisen worden gesteld aan het gebruik. De gangbare agrarische productie is bijvoorbeeld uitgesloten, maar aangepaste teelten zijn wel mogelijk.

Funcatiegeschiktheidskaarten worden in de praktijk soms geïntegreerd tot één kaart. Een voordeel hiervan is dat de geschiktheid van functies ten opzichte van elkaar wordt weergegeven. Tevens verheldert een dergelijke kaart de visie, hetgeen ook van belang is voor de presentatie van het product. Echter, het blijkt dat ruimtelijke ordenaars bij een geïntegreerde kaart het gevoel hebben dat hen geen keuze wordt gelaten. Het lijkt of de waterbeheerder op de stoel van de ruimtelijke ordenaar heeft plaatsgenomen. Waterbeheerders moeten zelf of in overleg met ruimtelijke ordenaars bepalen of het maken van een integrale functiekaart in hun situatie wenselijk is.

Kansenkaart voor de korte en middellange termijn (uitvoeringsprogramma)

In de kansenkaart wordt gekeken, waar vanuit de ruimtelijke ordening kansen liggen voor het realiseren van de waterwensen uit het streefbeeld. Ruimtelijke plannen worden met behulp van het streefbeeld en de functiegeschiktheidskaarten gescand op kansen en knelpunten voor water. Mede hieruit volgt een overzicht van concrete acties voor de waterbeheerders om deze plannen in een vanuit water gezien gunstige richting bij te sturen. De kansenkaart en het uitvoeringsprogramma zijn gericht op de korte en middellange termijn. Wellicht kan dit onderdeel in nauwe samenwerking met de ruimtelijke ordening worden uitgevoerd. In deze insteek wegen de waterbeheerders de verschillende belangen niet zelf tegen elkaar af, maar leggen ze een relatie tussen de waterwensen en de (door de algemene democratie) te maken ruimtelijke afwegingen met andere belangen.

Schaalniveau

Waterkansenkaarten moeten worden opgesteld voor het bovenregionale of het regionale schaalniveau. Dit is wenselijk gezien de voorstellen van het kabinet over de schaal van Watervisies en daarnaast sluit dit niveau goed aan bij de streekplanontwikkeling.

5 Communicatie

Ten behoeve van de doorwerking van de waterkansenkaart is het noodzakelijk dat zowel tijdens als na het opstellen andere partijen als maatschappelijke organisaties en ruimtelijke ordenaars worden betrokken. De communicatie met ruimtelijke ordenaars is met name van belang. Door in een vroeg stadium te communiceren over de kaart en de uitgangspunten die daaraan ten grondslag liggen, wordt de waterkansenkaart een product waar ruimtelijke ordenaars mee uit de voeten kunnen. De communicatie tijdens het opstellen heeft níet als doel om algemene belangenafwegingen te maken; de waterkansenkaart is immers een sectoraal product. Dit moet voor alle betrokken partijen duidelijk zijn.

Waterbeheerders moeten tijdens het opstellen van de kaart met ruimtelijke ordenaars en andere in ieder geval communiceren over:

- het probleem: het huidige watersysteem is niet berekend op klimaatveranderingen, zeespiegelstijging en bodemdaling en op veranderingen in ruimte- en grondgebruik;
- het sectorale karakter van de waterkansenkaart;
- het doel van de kaart;
- de methode die gebruikt wordt (bijv. voor welke functies geschiktheidskaarten worden gemaakt);
- de duurzaamheidsprincipes die uitgangspunt voor de waterkansenkaart zijn.

Literatuur

Commissie Waterbeheer 21e eeuw (2000). Waterbeleid voor de 21e eeuw.

Dijk, J.M. van (2001). Waterkansenkaarten; inventarisatie en analyse van waterkansenkaarten in Nederland. RIZA.

IPO (2000). Provincies maken ruimte voor water (Commissie Leemhuis).

Ministerie van Verkeer en Waterstaat (2001). Anders omgaan met water, waterbeleid in de 21e eeuw.

Provincie Noord-Holland, Noord-Hollandse Waterschappen en Provincie Zuid-Holland (2000). Waterkansen; een handreiking voor het maken van waterkansenkaarten.

Startovereenkomst Waterbeleid 21e eeuw tussen Rijk, IPO, Unie van Waterschappen en VNG (2001).

Unie van Waterschappen (2000). Watervisie en ruimtelijke ordening ofwel de positie van de waterkansenkaarten (Notitie).

Provincie Zuid-Holland (2001). Evaluatie pilotprojecten waterkansenkaarten.

